

Politiets sikkerhetstjenestes (PST) årlige trusselvurdering er en analyse av den forventede utvikling innenfor PSTs hovedansvarsområder, med fokus på forhold som kan påvirke norsk sikkerhet og skade nasjonale interesser. Vurderingen bygger på ulike kilder, inkludert PSTs operative virksomhet, samt informasjon, analyser og vurderinger fra samarbeidende tjenester og ulike faginstitusjoner. Det norske samfunnet er utsatt for reelle og potensielle trusler som kan bidra til å svekke norsk sikkerhet og skade norske interesser hvis de ikke motvirkes.

Denne rapporten er et åpent sammendrag av PSTs graderte trusselvurdering for 2008.

TRUSSELVURDERING 2008

Politisk motivert vold – terrorisme

Politisk motivert vold utøvet av aktører som er inspirert av ekstrem¹ islamisme vil representere en vesentlig utfordring for Norge i de kommende årene. Ekstrem islamistisk terrorisme er grenseoverskridende og utviklingstrekk i Europa påvirker også situasjonen her i landet. Den potensielle trusselen mot Norge må derfor sees i et europeisk perspektiv.

Hovedtyngden av ekstrem islamistisk aktivitet i Norge er knyttet til støttevirksomhet til utlandet, men det foreligger også indikasjoner på økende radikaliserings².

Støttevirksomheten i Norge skjer primært i form av pengeoverføringer til personer eller grupper i utlandet som antas å være tilknyttet ekstreme islamistiske organisasjoner. Ulike former for støttevirksomhet til terrororganisasjoner i utlandet vil fremdeles være det dominerende element for aktiviteten i Norge.

Økt radikaliserings i Norge gjør det nasjonale trusselbildet mer uforutsigbart. Erfaringer fra andre europeiske land viser at personer som gjennomgår radikaliserings, raskt kan utvikle operativ intensjon og kapasitet. Radikaliserings vil blant annet kunne bidra til at personer i det ekstreme islamistiske miljøet i økende grad motiveres ut fra norske politiske problemstillinger. Med økt radikaliserings kan grupper i ekstreme islamistiske miljø i økende grad respondere negativt på nasjonale hendelser eller kontroversielle politiske saker i Norge.

¹ Ekstrem blir i PST brukt som betegnelse på personer som støtter, oppfordrer til og legitimerer bruk av vold eller som selv utøver vold eller sabotasje som et politisk virkemiddel. Ekstrem henspiller derfor på metode og virkemidler og ikke på enkeltpersoners holdninger.

Et voksende antall radikalisererte personer i Norge øker også sannsynligheten for at trusselaktører kan reise til konfliktområder, ha opphold i treningsleire, delta i jihad - eller i verste fall støtte eller delta i terrorhandlinger i Norge. Norges styrkebidrag til Afghanistan er i dag en sentral årsak til at norske interesser oppfattes som legitime mål av ekstreme islamister.

Radikalisering og støttevirksomhet er ikke to gjensidig ekskluderende aktiviteter. Personer som bedriver støttevirksomhet til ekstreme islamistiske organisasjoner i utlandet, kan i enkelte tilfeller også bidra til radikalisering i Norge.

I tillegg til ekstreme islamistiske grupper har også andre terrororganisasjoner et nærvær i Norge. Dette gjelder enkelte nasjonalistiske terrororganisasjoner, som først og fremst driver ulike former for støttevirksomhet til egen virksomhet i hjemlandet. Disse organisasjonene representerer ingen direkte trussel mot Norge, men støttevirksomheten kan ofte være ulovlig. Flere av disse organisasjonene er oppført på EUs liste over terrororganisasjoner.

Politisk motivert vold – nasjonal ekstremisme

I forhold til nasjonal ekstremisme har PST fokus på personer knyttet til ekstreme høyre- og venstreorienterte miljøer, samt ekstreme dyrevernmiljøer. Antall personer tilknyttet slike grupperinger synes stabilt sammenlignet med 2006. Registrerte voldsepisoder i tilknytning til personer i ekstreme miljøer er få, og færre i 2007 enn i 2006. Ekstreme nasjonale grupperinger utgjør i dag ingen trussel mot vitale norske interesser.

Internett er et viktig redskap for grupperinger innen det høyreekstreme miljøet. Antall nettstedet og blogger med høyreekstrem orientering har økt og innholdet er mer rasistisk og truende enn tidligere. Det har også i enkelte grupperinger vært et større fokus på konkrete politiske målsettinger. I enkelte miljøer foreligger det også et voldspotensiale, noe som har kommet til uttrykk ved enkelthendelser i 2007. PST utelukker heller ikke at enkelte høyreekstreme grupperinger kan inspirere sympatiserende enkeltpersoner til å begå voldelige handlinger.

² Med radikalisering mener PST en prosess der en person i økende grad aksepterer bruk av vold for å nå politiske mål. Radikalisering kan finne sted innenfor enhver politisk retning og er ikke unikt for islamismen.

Venstreekstreme grupperinger i Norge representerer først og fremst et ordensproblem knyttet til voldelige demonstrasjoner, samt mulige konfrontasjoner med enkeltpersoner i det høyreekstreme miljøet. Enkelte av demonstrasjonene i 2007 var solidaritetsaksjoner for tilsvarende grupperinger i andre land. Dette illustrerer den økte samhandlingen mellom autonome grupperinger i Europa. PST forventer ingen vesentlig endring i situasjonen rundt de autonome grupperingene i Norge i 2008.

I 2007 er det registrert flere sabotasjeaksjoner utført av dyrevernaksjonister enn tidligere. Aksjonene har i stor grad vært rettet mot pelsdyrindustrien og oppdrettsnæringen, men også mot pelsbutikker. Aksjonene er gjennomført av norske og utenlandske aksjonister og har påført enkeltpersoner og næringsforetak vesentlige økonomiske tap. PST anser det som sannsynlig at denne aktiviteten vil fortsette i 2008.

Trusler mot myndighetspersoner

PST skal forebygge trusler og angrep mot myndighetspersoner. Myndighetspersoner defineres som medlemmer av kongehuset, Stortinget, regjeringen og Høyesterett, samt representanter for tilsvarende organer i andre stater. Andre personer kan inkluderes i PSTs forebyggende arbeid etter særskilt vurdering.

Trusler mot myndighetspersoner fremsettes av personer med ulik motivasjon og intensjon. En stor andel av trusselaktørene har alvorlige psykiske lidelser, som regel i form av psykotiske lidelser og/eller alvorlige personlighetsforstyrrelser. I mange tilfeller synes det som trusselaktiviteten i seg selv er tilfredsstillende for aktøren. De fleste trusler som fremsettes mot myndighetspersoner er derfor ikke motivert av en reell intensjon om å utføre en skadelig handling, men snarere av et ønske om å uttrykke misnøye, utøve press, straffe, skremme eller å oppnå oppmerksomhet omkring seg selv og sin sak.

Antall registrerte trusler mot norske myndighetspersoner har økt de siste tre årene. Dette henger trolig sammen med den sterke graden av personrelatert medieeksponering av myndighetspersoner. Det generelle trusselbildet rundt norske myndighetspersoner vil trolig ikke endres vesentlig i løpet av 2008. I perioder vil imidlertid enkelte myndighetspersoner være utsatt for skjerpelser i trusselbildet. Myndighetspersoner som fremstilles som representanter for kontroversielle saker, vurderes å være særlig utsatt for trusler.

Etterretningsvirksomhet mot Norge og norske interesser

Fremmede staters etterretningsaktivitet mot Norge og norske interesser er på et vedvarende høyt nivå. Flere sektorer innenfor det norske samfunnet er attraktive etterretningsmål. En betydelig del av etterretningsaktiviteten er rettet mot olje- og gasssektoren. Innenfor politisk sektor er etterretningsaktiviteten særlig rettet mot norsk ressursforvaltning, ressurskontroll og beslutningsprosesser, samt norske vurderinger, strategier og forhandlingsposisjoner.

Teknologisektoren har attraktive mål innenfor både sivil og militær teknologi, i tillegg til flerbruksvarer underlagt eksportkontroll. Militært er både NATO-medlemskapet, Norges deltagelse i internasjonale operasjoner, samt Forsvarets nasjonale kapasiteter og doktriner av etterretningsmessig interesse. I disse sammenhengene fremstår også norske private og offentlige aktører i utlandet som aktuelle og utsatte etterretningsmål. Videre er flere staters etterretningsvirksomhet innrettet mot eksilmiljøer som oppholder seg i Norge.

Fremmede staters etterretningsaktivitet kan medføre stor økonomisk og politisk skade for norske interesser. Aktiviteten kan bidra til å innsnevre handlingsrommet for å utforme og iverksette en selvstendig norsk politikk, og svekke Norges forhandlingsposisjon vis á vis andre stater. Tap av bedriftshemmeligheter, markedsandeler og kontrakter kan også bidra til reduksjon av inntekter og arbeidsplasser.

Det er viktig å understreke at etterretningsvirksomheten har både et kortsiktig og et langsiktig perspektiv. Pågående etterretningsaktivitet har ikke nødvendigvis umiddelbare synlige konsekvenser, men kan over tid få stor betydning.

Norge er et åpent samfunn og mye informasjon er åpent tilgjengelig. Dette gir gode vilkår for fremmede etterretningstjenesters aktiviteter. Kontraetterretningsarbeidet gjøres best ute i hver enkelt virksomhet ved at man er bevisst på etterretningstrusselen, verdien av den informasjon man forvalter, hvordan og med hvem informasjonen deles, og hvordan informasjonen sikres.

Ikke-spredning av masseødeleggelsesvåpen

Ikke-spredningsarbeidet har som mål å forhindre at kunnskap, råmaterialer eller produkter eksporteres fra Norge til aktører som kan ha til hensikt å utvikle og produsere masseødeleggelsesvåpen eller leveringsmidler for slike. Masseødeleggelsesvåpen omfatter i denne sammenheng såkalte CBRN-midler: kjemiske og biologiske stridsmidler, samt radiologiske og kjernefysiske våpen. Innenfor området ikke-spredning har PST også i 2007 fokusert på

forebyggende aktivitet rettet mot både næringslivet og utdanningsinstitusjoner for å motvirke at disse bevisst eller ubevisst bidrar med varer, teknologi eller kunnskap til utvikling av masseødeleggelsesvåpen. PST prioriterer å videreføre og videreutvikle informasjonsarbeid for å bevisstgjøre aktører involvert i eksport, samt å videreutvikle nasjonale mekanismer for eksportkontroll.

Eksportkontroll er i stor grad knyttet til lister over varer som det kreves lisens for å eksportere. Dette omfatter i hovedsak militært utstyr eller utstyr som i utgangspunktet har et sivilt bruksområde, men som også kan brukes i militær sammenheng. Videre foreligger det et generelt krav om lisens for eksport av varer til militære formål til land som er i en konfliktsituasjon eller som er omfattet av en FN-sanksjonert boikott. Eksempelvis setter FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1737 og 1747 opp strenge krav for eksport til Iran. PST har i løpet av 2007 registrert en økning i antall mulige brudd på eksportkontrolllovgivningen. Den registrerte økningen kan delvis være et resultat av økt nasjonalt samarbeid og bedret kontroll. Imidlertid ligger anskaffelsesvirksomheten rettet mot Norge og andre vestlige land på et høyt og stadig mer sofistikert nivå. Aktører som bevisst ønsker å omgå eksportkontroll søker å utnytte huller og svakheter i de etablerte kontrollsystemene. Det er også eksempler på at Norge er benyttet for å unngå andre lands eksportkontroll.

PST vurderer det som lite sannsynlig at en ikke-statlig aktør kan gjennomføre et terroranslag med et CBRN-middel i Norge med massedød som resultat. Flere ikke-statlige aktører viser imidlertid interesse for CBRN-midler. På tross av at et ikke-statlig CBRN-terroranslag vurderes som lite sannsynlig, er det PSTs vurdering at et terroranslag gjennomført med slike midler vil ha en sterk psykologisk effekt på en sivilbefolkning – selv om et slikt angrep i seg selv trolig vil medføre mindre skade enn et angrep utført med konvensjonelle våpen.

Trusselen mot norske interesser i utlandet

PSTs ansvar utenfor Norges grense er å gi råd og bistand i forbindelse med trusler mot og sikring av norske diplomatiske representasjoner og norsk næringsvirksomhet av betydning for viktige samfunnsinteresser, samt gi råd og bistand i forbindelse med myndighetspersoners reiser i utlandet.

Trusselen mot norske interesser i utlandet vil variere avhengig av lokale forhold, og over tid. Hendelser kan imidlertid oppstå uten forvarsel og uten at de nødvendigvis er direkte rettet mot Norge. I tillegg kan hendelser der Norge vies negativ oppmerksomhet bidra til å utløse voldelige reaksjoner mot norske interesser.

